

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA MIHALA BOBEKA [*MICHAL BOBEK*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2017. gada 30. martā¹

Lieta C-320/15

**Eiropas Komisija
pret**

Grieķijas Republiku

Dalībvalsts pienākumu neizpilde – Vide – Komunālo notekūdeņu attīrīšana – Direktīvas 91/271/EEK
4. panta 1. un 3. punkts, I pielikuma B daļa un I pielikuma D daļa – Raksturīgi paraugi

I. Ievads

1. Padomes Direktīvas 91/271/EEK par komunālo notekūdeņu attīrīšanu (turpmāk tekstā – “KNAD”)² mērķis ir aizsargāt vidi no nelabvēlīgas ietekmes, kas tostarp radusies no nepietiekami attīrītu komunālo notekūdeņu novadišanas. Tajā ir noteikti dalībvalstu pienākumi atbilstīgi attīrīt komunālos notekūdeņus. Lai pierādītu, ka komunālie notekūdeņi atbilst piemērojamajām prasībām, dalībvalstīm ir jāiegūst noteiktajā kārtībā attīrīto komunālo notekūdeņu paraugi.

2. Komisija apgalvo, ka Grieķijas Republika nav izpildījusi saistības atbilstīgi KNAD attiecībā uz astoņām aglomerācijām. Šī dalībvalsts neapstrīd iespējamo pārkāpumu attiecībā uz piecām no šīm aglomerācijām. Runājot par pārējām trim pārējām aglomerācijām, Grieķijas Republikai un Komisijai tomēr ir domstarpības par to, vai Grieķijas Republika ir sniegusi Komisijai pienācīgus attīrītā ūdens paraugus.

3. Jautājums par to, cik daudz paraugu tiek prasīti saskaņā ar KNAD, noteikti nav jauns. Tomēr varbūt godīgi būtu jāatzīst, ka agrāk Tiesai par to ne vienmēr ir bijusi pilnīgi vienota nostāja. Tādēļ saskaņā ar Tiesas izteikto lūgumu šajos secinājumos uzmanība tiks pievērsta šā konkrētā jautājuma precizēšanai.

II. Tiesiskais regulējums

4. KNAD paredzētie pienākumi ir noteikti atkarībā no attiecīgās aglomerācijas tā saucamā cilvēka ekvivalenta (turpmāk tekstā – “c.e.”)³.

¹ Oriģinālvaloda – angļu.

² Padomes 1991. gada 21. maija Direktīva par komunālo notekūdeņu attīrīšanu (OV L 135, 30.5.1991., 40. lpp.).

³ Minētais parametrs KNAD 2. panta 6. punktā ir definēts kā bioloģiski attīrāmo notekūdeņu daudzums, kas piecas dienas pēc kārtas bioķīmiski piesaista 60 g skābekļa dienā.

5. Saskaņā ar KNAD 3. panta 1. punktu dalībvalstīm tostarp bija jānodrošina, lai aglomerācijās, kuru c.e. ir no 2000 līdz 15 000⁴, vēlākais līdz 2005. gada 31. decembrim būtu komunālo notekūdeņu kanalizācijas sistēmas⁵.

6. Saskaņā ar KNAD 4. panta 1. punktu dalībvalstīm tostarp bija jānodrošina, lai komunālie notekūdeņi, kas nonāk kanalizācijas sistēmās, pirms novadišanas atkārtoti tiktu attīrīti vai attīrīti līdzvērtīgi. Aglomerācijām ar 10 000 līdz 15 000 c.e. un aglomerācijām ar 2000 līdz 10 000 c.e. novadišanām saldūdeņos un estuāros bija jāatbilst šim noteikumam vēlākais līdz 2005. gada 31. decembrim.

7. Saskaņā ar KNAD 4. panta 3. punktu šādām novadišanām ir jāatbilst attiecīgajām KNAD I pielikuma B daļas prasībām.

8. I pielikuma B daļā prasības attiecībā uz ūdeņiem, kas no komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtām izplūst saņemtajos ūdeņos, sīkāk ir noteiktas šādi:

“1. Notekūdeņu attīrīšanas iekārtas projektē vai pārveido tā, lai raksturīgos ienākošo notekūdeņu un attīrīto notekūdeņu paraugus varētu iegūt pirms izvadišanas saņemtajos ūdeņos.

2. Izvadišana no komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtām, kas pakļautas 4. un 5. pantā minētajai attīrīšanai, atbilst 1. tabulā norādītajām prasībām.

[..]”

9. Saskaņā ar KNAD 15. panta 1. punkta pirmo daļu kompetentās iestādes vai atbilstošās organizācijas uzrauga tostarp izplūdes no komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtām. Tas notiek tādēļ, lai pārliecinātos par atbilstību I pielikuma B daļā noteiktajām prasībām saskaņā ar I pielikuma D daļā aprakstītajām kontroles procedūrām.

10. KNAD I pielikuma D daļā ir sīki aprakstītas ieteicamās novērošanas un rezultātu novērtēšanas metodes. 3. punktā ir norādīts, ka minimālais gada paraugu skaits ir jānosaka saskaņā ar attīrīšanas iekārtas lielumu un šie paraugi gada laikā ir regulāri jāsavāc. Attīrīšanas iekārtām, kuru lielums ir no 2000 līdz 9999 c.e., minimālais skaits ir 12 paraugi pirmā gada laikā. Ja pirmajā gadā paņemtie paraugi atbilst KNAD prasībām, nākamajos gados ir vajadzīgi četri paraugi. Ja kāds no četriem paraugiem neatbilst prasībām, nākamajā gadā ir jāņem 12 paraugi. Attīrīšanas iekārtām, kuru lielums ir no 10 000 līdz 49 999 c.e., minimālais skaits ir 12 paraugi.

III. Procedūra

11. Ar 2007. gada 29. maija vēstuli Komisija pieprasīja Grieķijas Republikai 6 mēnešu laikā sniegt datus par KNAD īstenošanu. Konkrētāk, šie dati tika pieprasīti, lai Komisija varētu izvērtēt atbilstību KNAD 4. pantam. Šis pieprasījums attiecās uz aglomerācijām ar vairāk nekā 2000 c.e.

12. Iepazīstoties ar Grieķijas Republikas sniegtajiem datiem par 2007. gadu, Komisija nonāca pie secinājuma, ka 62 aglomerācijās ir pārkāpts KNAD 4. pants.

13. 2010. gada 5. oktobra vēstulē Komisija lūdza Grieķijas Republikai sniegt paskaidrojumus. Grieķijas Republika atbildēja uz šo vēstuli 2010. gada 21. decembrī, sniedzot papildinformāciju.

4 Visām aglomerācijām, uz kurām attiecas šī lieta, c.e. ir robežās no 2000 līdz 15 000 – mazākais c.e. ir 2024 (*Desfina* aglomerācija), bet lielākais – 10 786 (*Chaniotis* aglomerācija).

5 “Kanalizācijas sistēma” KNAD 2. panta 5. punktā ir definēta kā cauruļvadu sistēma, kas savāc un novada notekūdeņus.

14. 2011. gada 17. jūnijā Komisija nosūtīja oficiālu paziņojumu, kurā tā norādīja, ka Grieķijas Republika nav izpildījusi KNAD noteiktos pienākumus. Grieķijas Republika atbildēja uz šo vēstuli 2011. gada 11. augustā, sniedzot papildu informāciju par attiecīgajām aglomerācijām.

15. 2012. gada 1. jūnijā Komisija nosūtīja Grieķijas Republikai argumentētu atzinumu, kurā norādīts, ka minētā dalībvalsts turpina pārkāpt KNAD.

16. Pēc turpmākās informācijas apmaiņas Komisija 2014. gada 21. februārī nosūtīja Grieķijas Republikai papildu argumentēto atzinumu. Tā apgalvoja, ka astoņās aglomerācijās, proti, *Prosotsani, Doxato, Eleftheroupoli, Vagia, Desfina, Galatista, Polychrono* un *Chaniotis*, joprojām netiek ievērots KNAD 4. pants.

17. 2015. gada 26. jūnijā Komisija uzsāka pārkāpuma tiesvedību saskaņā ar LESD 258. pantu. Tā lūdza atzīt, ka Grieķijas Republika nav izpildījusi pienākumus saskaņā ar KNAD 4. panta 1. un 3. punktu.

18. Rakstveida apsvērumus iesniedza Grieķijas Republika un Komisija. Abas lietas dalībnieces 2017. gada 25. janvāra tiesas sēdē sniedza arī mutvārdu apsvērumus.

IV. Vērtējums

19. Šie secinājumi tiks strukturēti šādi. Pirmkārt, sniegšu īsu pārskatu par iepriekšējo judikatūru, kurā tieši vai netieši ir aplūkota saikne starp KNAD tiesību normām un tās I pielikuma B un D daļu (A sadaļa). Otrkārt, centīšos sistēmiski analizēt minēto judikatūru saistībā ar diviem šīs prasības galvenajiem pamatelementiem, proti, KNAD iekšējo loģiku un struktūru un saikni starp tās normām un I pielikumu (B sadaļas 1. iedaļa), kā arī atbilstošajiem dalībvalstu pienākumiem attiecībā uz nodrošināmajiem paraugiem (B sadaļas 2. iedaļa). Trešajā sadaļā (C) tiks apskatīta šī lieta, vispirms aplūkojot aglomerācijas, attiecībā uz kurām paraugu nenodrošināšana nav apstrīdēta (C sadaļas 1. iedaļa), un pēc tam pievērsoties apstrīdētajām aglomerācijām (C sadaļas 2. iedaļa).

A. Esošā judikatūra

20. Jautājumam par paraugu nodrošināšanu saskaņā ar KNAD ir divas galvenās sastāvdaļas – pirmkārt, kāda ir konkrētā saikne starp KNAD 4. un 15. pantu, no vienas puses, un I pielikuma B daļu un I pielikuma D daļu, no otras puses. No tā izriet jautājums par to paraugu daudzumu un kvalitāti, kuri jānodrošina dalībvalstīm saskaņā ar katru no šīm tiesību normām.

21. Tiesai jau ir bijušas vairākas iespējas paust nostāju par saistību starp attiecīgajām KNAD tiesību normām un tās I pielikuma B daļu un I pielikuma D daļu.

22. Spriedumā Komisija/Itālija⁶ Tiesa norādīja, ka fakts, ka prasības saskaņā ar KNAD I pielikuma D daļu ir izpildītas, ļauj secināt, ka minētās direktīvas 4. pants ir ievērots.

23. Pēc tam lietā Komisija/Belģija tika apstrīdēts, vai pareizs ir arī pretējs secinājums, proti, ka atbilstība 4. pantam var tikt konstatēta tikai tad, ja attiecīgā dalībvalsts nodrošina noteikto skaitu paraugu, kas iegūti saskaņā ar I pielikuma D daļā aprakstīto metodi. Belģija norādīja, ka “saskaņā ar [KNAD] I pielikuma B daļas 4. punktu, tiklīdz notekūdeņu attīrīšanas iekārta, kas apkalpo aglomerāciju, ir uzsākusi darbību un tiklīdz pirmie analīžu rezultāti rāda, ka notekūdeņu sastāvs atbilst [KNAD] I pielikuma 1. tabulā paredzētajām normām, ir izpildīti Direktīvā paredzētie pienākumi”⁷.

6 Spriedums, 2012. gada 19. jūlijs, Komisija/Itālija (C-565/10, nav publicēts, EU:C:2012:476, 37. punkts).

7 Spriedums, 2014. gada 6. novembris, Komisija/Belģija (C-395/13, EU:C:2014:2347, 22. punkts).

24. Tiesa izlēma šo lietu, nepaužot nepārprotamu nostāju šajā jautājumā. Tiesa par konkrētajām aglomerācijām konstatēja, ka “brīdī, kad Komisija iesniedza prasības pieteikumu, tajās bija attīrīšanas iekārtas, bet – pretēji [KNAD] I pielikuma D daļā paredzētajam – netika izņemti 12 paraugi to darbības pirmā gada laikā”. Tomēr pēc tam Tiesa piebilda, ka “[..] beidzoties argumentētajā atzinumā noteiktajam termiņam, 2 attiecīgajās aglomerācijās nebija notekūdeņu attīrīšanas iekārtu un ka līdz ar to tās nebija izpildījušas [KNAD] 4. pantā paredzētās prasības”⁸.

25. Lietā Komisija/Portugāle (turpmāk tekstā – “Komisija/Portugāle I”) Komisija norādīja, ka “pienākumi, kas dalībvalstīm ir uzlikti ar [KNAD] 4. pantu, paredz šīs direktīvas I pielikuma D daļā paredzēto pārbauci veikšanu un šim nolūkam viena gada laikā ir jāsavāc minimāl[ai]s paraugu daudzums [..]”⁹.

26. Tajā pašā lietā saikne starp 4. pantu un I pielikuma B un D daļu tika skaidri analizēta ģenerālvokāta P. Krusa Viljalona [*P. Cruz Villalón*] secinājumos. Viņš secināja, ka, lai novērtētu dalībvalstu pienākumus saskaņā ar KNAD 4. pantu, attiecīgā tiesību norma ir I pielikuma B daļa, nevis I pielikuma D daļa. Viņš uzsvēra, ka I pielikuma D daļa ir saistīta ar KNAD 15. pantu. Minētā norma attiecas uz pēcuzstādīšanas uzraudzību. Tā ir saistīta ar “turpinošos pienākumu, ar kuru ir paredzēts nodrošināt, ka novadītie ūdeņi *laika gaitā* atbilst kvalitātes prasībām, kurām tiem bija jāatbilst *kopš* iekārtas *darbības uzsākšanas*”¹⁰. Lai noteiktu, vai konkrētā attīrīšanas iekārta atbilst I pielikuma B daļas prasībām, “nav jāveic I pielikuma D daļā paredzētā paraugu [novērošanas] procedūra”¹¹.

27. Turklāt ģenerālvokāts P. Kruss Viljalons atzīmēja, ka, ja tiktu pieprasīti visa gada laikā iegūti paraugi, lai novērtētu atbilstību 4. pantam, tas nozīmētu, ka šie paraugi ir jāsniedz līdz 4. pantā norādītajiem datumiem. Tas faktiski nozīmētu, ka termiņš, līdz kuram aglomerācijām jābūt aprīkotām ar kanalizācijas sistēmām, kā minēts 3. pantā, būtu jāinterpretē kā atsauce uz vienu gadu pirms faktiski paredzētajiem datumiem¹².

28. Lietā Komisija/Portugāle I Tiesa pārņēma ģenerālvokāta ieteikto interpretāciju. Atbildot uz Komisijas argumentu, ka atbilstība 4. pantam ir jāpierāda ar I pielikuma D daļā noteikto metodi, Tiesa atzīmēja, ka KNAD 4. pantā nav nekādas atsauces uz I pielikuma D daļu. Atsaucoties uz ģenerālvokātu, Tiesa norādīja, ka I pielikuma D daļa attiecas uz “turpinošos pienākumu, ar kuru ir paredzēts nodrošināt, ka novadītie ūdeņi “laika gaitā” atbilst I pielikuma B daļā norādītajām kvalitātes prasībām”¹³. Turpretī tajā nav pieprasīts, ka paraugi ir jāveic vairāk nekā vienu gadu. Tiesa piebilda, ka, “ja dalībvalsts spēj *uzrādīt* [KNAD] I pielikuma B daļā paredzētajām prasībām atbilstošu *paraugu*, ir uzskatāms, ka šīs direktīvas 4. pantā paredzētie pienākumi ir izpildīti”¹⁴.

29. Tādu pašu interpretāciju Tiesa izmantoja arī spriedumā Komisija/Spānija¹⁵. Šajā spriedumā Tiesa atgādināja, ka tad, ja dalībvalsts spēj nodrošināt vienu paraugu, kas atbilst KNAD I pielikuma B daļas prasībām, no 4. panta izrietošie pienākumi ir jāuzskata par ievērotiem. Tas tā ir tāpēc, ka šajā tiesību normā nav pieprasīts paraugu iegūšanu veikt viena gada laikā. Tiesa pēc tam piemēroja tādu pašu risinājumu attiecībā uz pienākumu vērtēšanu saskaņā ar KNAD 5. pantu¹⁶.

8 Spriedums, 2014. gada 6. novembris, Komisija/Belģija (C-395/13, EU:C:2014:2347, 46. un 48. punkts).

9 Spriedums, 2016. gada 28. janvāris, Komisija/Portugāle (C-398/14, EU:C:2016:61, 33. punkts).

10 Ģenerālvokāta P. Krusa Viljalona secinājumi lietā Komisija/Portugāle (C-398/14, EU:C:2015:625, 43. punkts).

11 Ģenerālvokāta P. Krusa Viljalona secinājumi lietā Komisija/Portugāle (C-398/14, EU:C:2015:625, 44. punkts).

12 Ģenerālvokāta P. Krusa Viljalona secinājumi lietā Komisija/Portugāle (C-398/14, EU:C:2015:625, 37. punkts).

13 Spriedums, 2016. gada 28. janvāris, Komisija/Portugāle (C-398/14, EU:C:2016:61, 37. punkts).

14 Spriedums, 2016. gada 28. janvāris, Komisija/Portugāle (C-398/14, EU:C:2016:61, 39. punkts). Mans izcēlums.

15 Spriedums, 2016. gada 10. marts, Komisija/Spānija (C-38/15, nav publicēts, EU:C:2016:156, 24. punkts).

16 KNAD 5. pants attiecas uz tā sauktajām jutīgajām zonām. 5. panta 3. punktā ir ietverta arī saite uz I pielikuma B daļu.

30. Tomēr šķiet, ka nostāja, ka pietiek ar vienu paraugu, nav pilnībā tikusi atbalstīta spriedumā Komisija/Grieķijas Republika¹⁷. Minētajā spriedumā Tiesa secinājumu par to, vai Grieķijas Republika ir pārkāpusi KNAD 4. panta 3. punktu, pamatoja ar faktu, ka šī dalībvalsts nav iesniegusi pierādījumus saskaņā ar I pielikuma D daļu¹⁸.

31. Pēc tam lietā, kas arī attiecās uz Portugāli (turpmāk tekstā – “Komisija/Portugāle II”)¹⁹, tika celta prasība saskaņā ar LESD 260. panta 2. punktu²⁰. Komisija atkal uzsvēra, ka, lai pierādītu atbilstību KNAD 4. pantam, paraugu novērtēšana ir jāveic viena gada laikā atbilstīgi I pielikuma D daļai, kurā ir noteikts minimālais paraugu skaits gadā²¹.

32. Ģenerālvokāte J. Kokote [*J. Kokott*] secinājumos minētajā lietā²² uzskatīja, ka “no [KNAD] neizriet, ka paraugu ņemšana vispār ir 4. panta izpildes priekšnoteikums saistībā ar konkrētu attīrīšanas iekārtu. Gluži pretēji, pienākums regulāri ņemt paraugus eksistē neatkarīgi un līdztekus pienākumam veikt efektīvu otrreizējo attīrīšanu”²³. Viņa uzskatīja, ka “paraugu ņemšana ir atbilstīgs *pierādījums* tam, ka attīrīšanas iekārta atbilst [KNAD] prasībām”²⁴.

33. Nepaužot skaidru nostāju par Komisijas izvirzīto argumentu lietā Komisija/Portugāle II, Tiesa atzīmēja, ka, tā kā par attiecīgo aglomerāciju Portugāle bija ņemusi paraugus regulāri vairākus mēnešus, aplūkojamie novadītie ūdeņi atbilda KNAD 4. panta 3. punkta prasībām²⁵.

34. Kopsavilkumā jāsaka – pēc zināmas sākotnējas neskaidrības par I pielikuma D daļas precīzo juridisko nozīmi spriedumā Komisija/Itālija²⁶ un spriedumā Komisija/Beļģija²⁷, ka Tiesa spriedumā Komisija/Portugāle I nošķīra vienreizēju pienākumu, kas attiecas uz iekārtas nodošanu ekspluatācijā saskaņā ar 4. pantu, un pienākumu turpināt pēcuzstādīšanas uzraudzību saskaņā ar KNAD 15. pantu. Tiesa norādīja, ka viens paraugs ir pietiekošs, lai dalībvalsts pierādītu atbilstību KNAD 4. pantam.

B. Atbilstības KNAD 4. pantam pierādīšana

35. Ņemot vērā iepriekš minēto kopsavilkumu, nav noliedzams, ka ar sākotnējo judikatūru, iespējams, netika viesta pilnīga skaidrība. Tomēr kopš sprieduma Komisija/Portugāle I šis jautājums ir noskaidrots.

36. Šajā sadaļā tiks īsi atgādināti atbilstošā tiesiskā regulējuma galvenie elementi, vēlreiz koncentrējot uzmanību uz diviem būtiskākajiem aspektiem – KNAD attiecīgo normu iekšējo struktūru un loģiku (1. iedaļa), bet pēc tam – dalībvalstu paraugu ņemšanas pienākumu detaļām (2. iedaļa).

17 Spriedums, 2015. gada 15. oktobris, Komisija/Grieķijas Republika (C-167/14, nav publicēts, EU:C:2015:684).

18 Būtībā Tiesa norādīja, ka Grieķijas Republika nav pierādījusi, ka tā ir regulāri ieguvusi paraugus, kā pieprasīts I pielikuma D daļā. Tiesas ieskatā tas liedza pārbaudīt, vai bija izpildītas KNAD 4. panta 3. punkta prasības. Spriedums, 2015. gada 15. oktobris, Komisija/Grieķijas Republika (C-167/14, nav publicēts, EU:C:2015:684, 48. punkts).

19 Spriedums, 2016. gada 22. jūnijs, Komisija/Portugāle (C-557/14, EU:C:2016:471).

20 Šī prasība bija saistīta ar iepriekšējā sprieduma, proti, 2009. gada 7. maija sprieduma Komisija/Portugāle (C-530/07, nav publicēts, EU:C:2009:292), izpildi.

21 Spriedums, 2016. gada 22. jūnijs, Komisija/Portugāle (C-557/14, EU:C:2016:471, 43. punkts).

22 Ģenerālvokātes J. Kokotes secinājumi lietā Komisija/Portugāle (C-557/14, EU:C:2016:119).

23 Ģenerālvokātes J. Kokotes secinājumi lietā Komisija/Portugāle (C-557/14, EU:C:2016:119, 29. punkts).

24 Ģenerālvokātes J. Kokotes secinājumi lietā Komisija/Portugāle (C-557/14, EU:C:2016:119, 30. punkts).

25 Spriedums, 2016. gada 22. jūnijs, Komisija/Portugāle (C-557/14, EU:C:2016:471, 63. punkts).

26 Spriedums, 2012. gada 19. jūlijs, Komisija/Itālija (C-565/10, nav publicēts, EU:C:2012:476).

27 Spriedums, 2014. gada 6. novembris, Komisija/Beļģija (C-395/13, EU:C:2014:2347).

1. KNAD iekšējā struktūra

37. Kā norādīts šo secinājumu iepriekšējā sadaļā, ģenerālvokāts P. Kruss Viljalons secinājumos lietā Komisija/Portugāle I skaidri nošķīra 4. pantu un I pielikuma B daļu, no vienas puses, un 15. pantu un I pielikuma D daļu, no otras puses. To vēlāk apstiprināja Tiesa.

38. Komisija iepriekš argumentēja un joprojām savos procesuālajos rakstos šajā lietā argumentē, ka Savienības likumdevēja paredzētā metode pēcuzstādīšanas uzraudzībai saskaņā ar I pielikuma D daļu ir jāpiemēro, arī lai novērtētu vienreizējā pienākuma izpildi saskaņā ar 4. pantu.

39. Tomēr šāda pieeja ir pretrunā KNAD iekšējai struktūrai un loģikai.

40. Jāatgādina, ka KNAD 4. un 15. pantam ir atšķirīgi mērķi. KNAD 4. panta mērķis ir nodrošināt, lai dalībvalstis komunālos notekūdeņus noteiktās aglomerācijās atkārtoti attīrītu vai attīrītu līdzvērtīgi līdz konkrētiem datumiem. KNAD 15. panta mērķis ir nodrošināt, lai dalībvalstis turpinātu minētos komunālos notekūdeņus atkārtoti attīrīt vai līdzvērtīgi attīrīt visā konkrētās attīrīšanas iekārtas ekspluatācijas laikā.

41. Atbilstoši šiem atšķirīgajiem mērķiem katra no minētajām tiesību normām attiecas uz citu KNAD I pielikuma daļu. Šajās daļās ir sīkāk noteikti dalībvalstu paraugu iegūšanas pienākumi. To saturs ir pielāgots atšķirīgajiem 4. un 15. panta mērķiem.

42. 4. panta 3. punktā ir atsauce uz I pielikuma B daļu. Tajā ir noteiktas atkārtotas attīrīšanas vai līdzvērtīgas attīrīšanas īpašās vērtības, kas ir jāievēro, kad kanalizācijas sistēma tiek *nodota ekspluatācijā*.

43. 15. pantā ir atsauce uz I pielikuma D daļu. Tajā ir noteiktas kontroles procedūras, lai uzraudzītu *pastāvīgu* atbilstību I pielikuma B daļā noteiktajām vērtībām, kad kanalizācijas sistēma ir nodota ekspluatācijā. Šie pēcuzstādīšanas uzraudzības noteikumi ir paredzēti, lai darbotos ik gadu. Dalībvalstīm ir jāievēro attīrīto notekūdeņu paraugi visu gadu un regulāros intervālos.

44. Rezultātā – pienākumu vērtēšana saskaņā ar 4. pantu un I pielikuma B daļu loģiski ir vērsta uz noteiktu brīdi, proti, brīdi, kad attiecīgā kanalizācijas sistēma tiek nodota ekspluatācijā. Pienākumu vērtēšana saskaņā ar 15. pantu un I pielikuma D daļu pēc definīcijas ir turpināts process, kas notiek nenoteiktu laiku. Turklāt I pielikuma B daļā turpinājumā ir noteiktas attiecīgās pamatprasības (vērtības), kas ir jāievēro vēlāk visā kanalizācijas sistēmas ekspluatācijas laikā.

2. Paraugu ņemšanas pienākums saskaņā ar KNAD 4. pantu

45. Jautājums par konkrētiem elementiem saistībā ar paraugu ņemšanas pienākumiem loģiski izriet no iepriekš aprakstītās KNAD iekšējās struktūras.

46. Jau ir noskaidrots, ka Komisija nevar pieprasīt dalībvalstīm iegūt 12 paraugus vienā gadā saskaņā ar I pielikuma D daļu, lai pārbaudītu atbilstību KNAD 4. pantam.

47. Komisija šobrīd acīmredzami ir atteikusies no iepriekš izvirzītās prasības par 12 paraugiem. Tomēr tiesas sēdē Komisija koncentrēja uzmanību uz argumentu, ka dalībvalstu nodrošinātajiem paraugiem tomēr ir jābūt *raksturīgiem*.

48. Patiešām, I pielikuma B daļas 1. punktā ir norādīts, ka “notekūdeņu attīrīšanas iekārtas projektē vai pārveido tā, lai *raksturīgos* ienākošo notekūdeņu un attīrīto notekūdeņu *paraugus* varētu iegūt pirms izvadišanas saņemtajos ūdeņos”²⁸.

49. Tādēļ Komisija pareizi norāda, ka paraugiem, kas ir pieprasīti saskaņā ar 4. pantu, to lasot saistībā ar I pielikuma B daļu, ir jābūt raksturīgiem. Tomēr I pielikuma B daļas (vai KNAD kā tādas) tekstā nav sīki noteikts, ko ietver raksturīgu paraugu jēdziens.

50. Kas tad ir “raksturīgi paraugi”? Ir jāprecizē divas minētā jēdziena dimensijas – kvantitatīvā un kvalitatīvā.

51. Runājot par *kvantitatīvo* dimensiju, proti, paraugu skaitu, ir jāuzsver trīs jautājumi.

52. Pirmkārt, kā minēts iepriekš, KNAD iekšējā struktūrā 4. pants ir nošķirts no 15. panta. Abi šie panti attiecas uz dažādām I pielikuma daļām. Tādēļ ir loģiski, ka paraugu skaitam, kas var tikt pieprasīts saskaņā ar katru no šīm normām, ir jābūt *atšķirīgam*. Ja Savienības likumdevējs būtu paredzējis iespēju pierādīt atbilstību 4. panta 3. punktam padarīt atkarīgu no paraugu ņemšanas visa gada laikā, tas būtu izmantojis tādu pašu procesuālo risinājumu kā I pielikuma D daļā izmantotais.

53. Otrkārt, to paraugu skaitam, kuri ir jānodrošina saskaņā ar I pielikuma B daļu, ir jābūt arī *mazākam* par to paraugu skaitu, kuri ir jānodrošina saskaņā ar I pielikuma D daļu. Tas atkal izriet no abu normu atšķirīgās loģikas – prasība par pēcuzstādīšanas pastāvīgas uzraudzības pienākumiem, kas ir jāizpilda katru gadu, noteikti ir stingrāka nekā pierādīšana, ka konkrētā brīdī ir tikusi uzsākta iekārtas ekspluatācija un sākta notekūdeņu atkārtota attīrīšana vai līdzvērtīga attīrīšana.

54. Vērtību kopa “mazāk nekā 12” varētu būt diezgan skaidra naturālo skaitļu aritmētikas jomā. Tomēr tā var būt papildus jāprecizē attiecībā uz pierādījumiem, kuri ir jāsniedz dalībvalstīm KNAD ietvaros.

55. Treškārt, tāpēc ir būtiska KNAD 4. panta loģika un mērķis. Kā jau minēts šo secinājumu iepriekšējā sadaļā, 4. panta un I pielikuma B daļā uzmanība būtībā ir vērsta uz vienu konkrētu brīdi un uz attiecīgo pārbaudi – nepieciešamās komunālo notekūdeņu atkārtotās attīrīšanas uzsākšanu līdz vajadzīgajiem datumiem. Tā kā atšķirībā no jebkuras vēlāk notiekošās uzraudzības, kas veikta saskaņā ar KNAD 15. pantu, tā būtībā ir vienreizēja pārbaude, kas ir vērsta uz vienu noteiktu brīdi, tad būtu jāpietiek ar vienu paraugu.

56. Tā spriedumā Komisija/Portugāle I Tiesa skaidri apstiprināja, ka attiecībā uz konkrēto minēto paraugu skaitu *viens paraugs*, kas atbilst I pielikuma B daļā noteiktajām vērtībām, ir pietiekams, lai pierādītu atbilstību KNAD 4. pantam.

57. Ņemot vērā iepriekš minētos elementus, nevar neatkārtot, ka pierādījumu vērtēšana, protams, pēc būtības ir atkarīga no katras atsevišķās lietas apstākļiem. Tajā ir jāņem vērā katras lietas īpašie faktiskie apstākļi. Tomēr principā, lai apstiprinātu, ka dalībvalsts kanalizācijas sistēma atbilst prasībām, kas ir noteiktas 4. panta 3. punktā un I pielikuma B daļā, pietiek ar vienu paraugu.

58. Taču ir jāatgādina, ka I pielikuma B daļas formulējumā ir lietots daudzskaitlis. Tajā ir minēti raksturīgi *paraugi*, nevis raksturīgs *paraugs*.

59. Tomēr šis elements – pirmajā acu uzmetienā varbūt nedaudz pārsteidzoši – ir saistīts nevis ar paraugu daudzumu, bet gan ar vajadzīgā parauga iekšējo *kvalitāti* un sastāvu.

²⁸ Mans izcēlums.

60. Kā Komisija noderīgi paskaidroja tiesas sēdē, daudzskaitļa lietošana I pielikuma B daļā atspoguļo faktu, ka atbilstības novērtēšanai ar I pielikuma B daļu KNAD 4. panta izpratnē ir vajadzīgi divi atšķirīgi paraugu veidi, proti, viens no ieplūstošajiem notekūdeņiem, bet otrs no izplūstošajiem attīrītajiem notekūdeņiem.

61. Tādējādi Komisija nošķīra paraugu kvalitāti un to daudzumu. Tā atzīst, ka, ņemot vērā spriedumu Komisija/Portugāle I²⁹, attiecībā uz savākto paraugu skaitu pietiek ar vienu paraugu. Tomēr tā uzsver iegūtā parauga nepieciešamo *kvalitāti*.

62. Neskarot to, vai šāds arguments var tikt izvirzīts šīs tiesvedības nolūkā, kam pievērsīšos šo secinājumu C sadaļas 2. iedaļā 84. un nākamajos punktos, uzskatu, ka vispār šāda pieeja atbilst I pielikuma B daļas formulējumam. Patiešām, I pielikuma B daļas 1. punktā ir atsauce uz “ienākošo notekūdeņu un attīrīto notekūdeņu paraug[iem]”.

63. Kopumā – lai pierādītu atbilstību KNAD 4. pantam, dalībvalsts pienākums ir nodrošināt vismaz vienu raksturīgu paraugu. Saskaņā ar I pielikuma B daļas 1. punkta formulējumu Komisija principā var lūgt, lai dalībvalsts nodrošina paraugu pāri, proti, vienu par ienākošajiem notekūdeņiem un vēl vienu par attīrītajiem notekūdeņiem. Tomēr, ievērojot spriedumu Portugāle/Komisija I, vienlaikus var tikt paņemti abi šī pāra elementi, ciktāl tas ir tehniski iespējams. Paraugi ir “daudzskaitli” tādā nozīmē, ka tie sastāv no divām iepriekš minētajām sastāvdaļām, un tādējādi ir raksturīgi, bet tie var būt “vienskaitli” tādā izpratnē, ka visas to sastāvdaļas tiek iegūtas vienā laikā.

C. Par konkrēto lietu

64. Saskaņā ar iedibināto judikatūru saistībā ar prasību par pienākumu neizpildi, kuru Komisija ir cēlusi, pamatojoties uz LESD 258. pantu, Komisijai ir pierādīšanas pienākums. Tai ir jāsniedz Tiesai visa nepieciešamā informācija, lai pierādītu, ka pienākums nav ticis izpildīts. Tas, vai dalībvalsts nav izpildījusi savus pienākumus, ir jāizvērtē, ņemot vērā dalībvalsts stāvokli, kāds tas bija, beidzoties argumentētajā atzinumā noteiktajam termiņam³⁰.

65. Šajā lietā, kā to tiesas sēdē apstiprināja Komisija, šis termiņš beidzās 2014. gada 21. aprīlī.

1. *Prosotsani, Doxato, Eleftheroupoli, Vagia un Galatista aglomerācijas*

66. Grieķijas Republika nav iebildusi pret apgalvojumu par pārkāpumu attiecībā uz *Prosotsani, Doxato, Eleftheroupoli, Vagia* un *Galatista* aglomerācijām. Grieķijas Republika atzīst, ka nepieciešamie kanalizācijas sistēmu celtniecības vai uzlabošanas darbi vēl nav pabeigti. Runājot par *Prosotsani, Doxato, Eleftheroupoli, Vagia* un *Galatista* aglomerācijām, Grieķijas Republika piekrīt, ka KNAD prasības tiks izpildītas tikai tad, kad pašreiz notiekošie darbi būs pabeigti. Attiecībā uz *Galatista* aglomerāciju Grieķijas Republika piekrīt, ka kanalizācijas sistēmas darbība neatbilst KNAD un tā ir jānomaina.

67. Tiesvedībā saskaņā ar LESD 258. pantu Tiesai ir jāpārbauda, vai pārmestā pienākumu neizpilde pastāv vai nē³¹, pat ja attiecīgā dalībvalsts pienākumu neizpildi neapstrīd.

29 Spriedums, 2016. gada 28. janvāris, Komisija/Portugāle (C-398/14, EU:C:2016:61).

30 Skat. spriedumu, 2016. gada 28. janvāris, Komisija/Portugāle (C-398/14, EU:C:2016:61, 47.–49. punkts un tajos minētā judikatūra).

31 Spriedumi, 1993. gada 22. jūnijs, Komisija/Dānija (C-243/89, EU:C:1993:257, 30. punkts); 2005. gada 3. marts, Komisija/Vācija (C-414/03, EU:C:2005:134, 9. punkts un tajā minētā judikatūra), un 2009. gada 6. oktobris, Komisija/Zviedrija (C-438/07, EU:C:2009:613, 53. punkts un tajā minētā judikatūra).

68. Šajā lietā Grieķijas Republika atzīst, ka kanalizācijas sistēmas iepriekš minētajās aglomerācijās nav pabeigtas vai ir jāatjauno. Principā šī nostāja tika uzturēta tiesas sēdē. Tātad nekas nav pretrunā Komisijas sniegtajiem pierādījumiem par KNAD 4. panta pārkāpumu, jo komunālie notekūdeņi šajās piecās aglomerācijās pirms novadīšanas nebija atkārtoti attīrīti vai līdzvērtīgi attīrīti.

2. *Polychrono, Chaniotis un Desfina aglomerācijas*

69. 4. panta neievērošana tiek apstrīdēta attiecībā uz šādām trim aglomerācijām.

70. Attiecībā uz *Polychrono* Grieķijas Republika ir nodrošinājusi 12 paraugus par 2012. gadu un 12 paraugus par 2013. gadu. Komisija norāda, ka par 2012. gadu sniegtajos četros paraugos ir pārsniegtas noteiktās vērtības. Turklāt tā apgalvo, ka trijos par 2013. gadu sniegtajos paraugos arī ir pārsniegtas norādītās vērtības. Komisija uzskata, ka tas ir lielāks neatbilstošu paraugu skaits, nekā ir atļauts atbilstīgi I pielikuma 3. tabulai. Komisija uzskata, ka nodrošinātie paraugi nevar tikt uzskatīti par raksturīgiem, jo tie nav iegūti saskaņā ar I pielikuma D daļu. Konkrētāk, nekādi paraugi nav sniegti par 2012. gadu no janvāra līdz aprīlim, kā arī par 2013. gadu no janvāra līdz aprīlim un par šā gada novembri un decembri. Komisijas nostāja, ka Grieķijas Republika nav sniegusi paraugus, ar kuriem tiek pierādīta atbilstība, principā nav mainījusies, ņemot vērā 16 paraugus, kurus minētā dalībvalsts sniedza par 2013. gadu tiesvedības rakstveida daļā iebildumu rakstā.

71. Attiecībā uz *Chaniotis* Grieķijas Republika ir sniegusi 12 paraugus par 2012. gadu. Saskaņā ar Komisijas norādīto tikai viens paraugs neatbilda noteiktajām vērtībām. Tomēr saskaņā ar Komisijas norādīto sniegtie paraugi nevar tikt uzskatīti par raksturīgiem un regulāros intervālos iegūtiem, jo 2012. gadā no janvāra līdz aprīlim netika paņemts neviens paraugs. Turklāt sākotnēji neviens paraugs nebija sniegts par 2013. gadu. Attiecībā uz paraugiem, kurus Grieķijas Republika sniedza tiesvedības rakstiskajā daļā iebildumu rakstā, Komisija uzskata, ka paraugos par 2013. gadu nav ievērotas norādītās vērtības, bet paraugi par 2014. gadu nav ņemti regulāros intervālos.

72. Attiecībā uz *Desfina* Grieķijas Republika ir sniegusi četrus paraugus par 2011. gadu, divus paraugus par 2012. gadu un astoņus paraugus par 2013. gadu. Komisija atzīmē, ka saskaņā ar I pielikuma D daļu 12 paraugi bija jāiegūst 2012. gadā, jo viens no 2011. gadā iegūtajiem paraugiem neatbilda noteiktajām vērtībām. Tāpat, tā kā par vienu no 2012. gadā iegūtajiem paraugiem tika konstatēts, ka tas nav atbilstošs, Grieķijas Republikai 2013. gadā būtu bijis jāiegūst 12 paraugi. Turklāt savākie paraugi nevar būt tikuši ņemti regulāros intervālos, jo to skaits nebija pietiekams. Papildus tam viens no parametriem vienam no paraugiem, kas sniegts par 2013. gadu, neatbilda KNAD I pielikuma D daļas 4. punktā noteiktajām vērtībām.

73. Citiem vārdiem sakot, Komisija procesuālajos rakstos apgalvo, ka, lai veiktu ticamu novērtējumu saskaņā ar KNAD 4. pantu, Grieķijas Republikai saskaņā ar I pielikuma D daļā minētajām metodēm par katru no attiecīgajām aglomerācijām bija jānodrošina apmierinoši rezultāti attiecībā uz laikposmu, kas atbilst vismaz vienam gadam pēc attiecīgās kanalizācijas sistēmas nodošanas ekspluatācijā.

74. Ņemot vērā iepriekšējā sadaļā minēto pamatojumu, Komisijas argumentācija ir kļūdaina. Neatkarīgi no tā, kā tiek aplūkoti attiecībā uz šīm trim aglomerācijām sniegtie paraugi, tie kvantitatīvā izteiksmē atbilst 4. panta prasībām, to lasot kopsakarā ar I pielikuma B daļu. Tika nodrošināts vairāk nekā viens paraugs.

75. Tiesas sēdē Komisija tika aicināta sniegt komentārus par Tiesas spriedumu lietā Komisija/Portugāle I. Ņemot vērā minēto spriedumu, Komisija piekrita, ka viens paraugs var būt pietiekams pierādījums par atbilstību KNAD 4. pantam.

76. Lai gan tā atzina iepriekš minēto, tomēr Komisija apgalvo, ka šajā lietā nodrošinātie paraugi *nav raksturīgi* kvalitātes ziņā.

77. Pirmkārt, Komisija paskaidro, ka, lai paraugs tiktu uzskatīts par raksturīgu, tā iegūšanai ir jānotiek noteiktā laika brīdī, kas ir jānovērtē katrā konkrētā gadījumā, un tam principā ir jāatspoguļo lielākais piesārņojums, kas var rasties attiecīgajā aglomerācijā (vasarā – tuvu pie jūras esošās aglomerācijās, laikā pēc vīnogu novākšanas – vīnkopības reģionos, bet ziemā – kalnos esošās aglomerācijās).

78. Šāda jēdziena “raksturīgs” paplašināšana ir jānoraida. Šādi Komisija būtībā paslepus mēģina I pielikuma B daļā atkārtoti iekļaut KNAD I pielikuma D daļas uzraudzības prasības (kas nepārprotami nav piemērojamas dalībvalstu pienākumiem saskaņā ar 4. pantu).

79. Kā jau iepriekš minēts, ar viena parauga, kas atbilst I pielikuma B daļā noteiktajām prasībām, sniegšanu ir pietiekami, lai pierādītu atbilstību saskaņā ar KNAD 4. pantu. I pielikuma B daļā un 4. pantā nav minēts nekas par brīdī, kurā paraugs jāiegūst. KNAD iekšējā struktūrā ir prasīts, lai notiktu vienreizēja paraugu iegūšana, kad tiek uzsākta kanalizācijas sistēmas ekspluatācija.

80. Būtu jāuzsver, ka nekas neliedz Komisijai lūgt attiecīgajai dalībvalstij sniegt pierādījumus par atbilstību I pielikuma D daļā norādītajām prasībām. Tas tomēr ir jāpieprasa saskaņā ar KNAD 15. pantu, nevis saskaņā ar 4. pantu. Kā šajā lietā pareizi atzīmēja Grieķijas Republika, Komisija ir apgalvojusi tikai, ka ir pārkāpts 4. pants, nevis 15. pants.

81. Otrkārt, Komisija tiesas sēdē papildus norādīja, ka, lai novērtētu, vai viens paraugs ir raksturīgs, Komisijas rīcībā ir jābūt arī elementiem, kuri var tikt savstarpēji salīdzināti, proti, informācijai par ienākošajiem notekūdeņiem un attīrītajiem notekūdeņiem. Atbilstoši Komisijas norādītajam bez šiem datiem eksperti nevar izvērtēt sniegtā parauga raksturīgumu.

82. Kā minēts iepriekš šo secinājumu 60.–62. punktā, šāda nostāja principā var tikt apstiprināta, ņemot vērā I pielikuma B daļas 1. punkta formulējumu. Proti, I pielikuma B daļas 1. punkta tekstā ir atsauces uz raksturīgajiem “ienākošo notekūdeņu un attīrīto notekūdeņu” paraugiem.

83. Taču šajā lietā Komisija šo argumentāciju pirmo reizi izvirzīja tiesas sēdē.

84. Saskaņā ar iedibināto judikatūru prasība, kas celta, balstoties uz LESD 258. pantu, nevar būt pamatota ne ar kādiem citiem iebildumiem, izņemot tos, kas pausti pirmstiesas procedūrā. Tiesa ir vairākkārt norādījusi, ka argumentētā atzinuma un prasības pieteikuma priekšmetam ir jābūt tādām pašām un tie ir jāpamato ar tiem pašiem iebildumiem. Tas tā ir tāpēc, ka pirmstiesas procedūras mērķis ir dot attiecīgajai dalībvalstij iespēju, no vienas puses, ievērot savus pienākumus saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, un, no otras puses, izmantot savas aizstāvības tiesības pret Komisijas iebildumiem³².

85. Protams, varētu formāli argumentēt, ka prasības priekšmets ir palicis nemainīgs, tas ir, ka Grieķijas Republika nav izpildījusi KNAD 4. panta 1. un 3. punktā paredzētos pienākumus. Tomēr patiesībā apgalvojums, ka Grieķijas Republikas nodrošinātie paraugi nebija raksturīgi attiecībā uz to kvalitāti, ir pilnīgi jauns arguments. Tas bēc būtības pilnībā atšķiras no Komisijas pirms tam izvirzītajiem argumentiem, kas attiecībā uz trim strīdīgajām aglomerācijām ir izklāstīti iepriekš 70.–73. punktā.

32 Spriedumi, 1992. gada 24. novembris, Komisija/Vācija (C-237/90, EU:C:1992:452, 20. punkts); 2005. gada 22. septembris, Komisija/Belģija (C-221/03, EU:C:2005:573, 36.–38. punkts un tajos minētā judikatūra), un 2014. gada 11. septembris, Komisija/Vācija (C-525/12, EU:C:2014:2202, 21. punkts).

86. Tādēļ tas būtu jānoraida. Tiesa šajā tiesvedības posmā nevar pārbaudīt nevienu no Komisijas izvirzītajiem argumentiem. Vēl svarīgāk ir tas, ka, ļaujot Komisijai tik nozīmīgi atkāpties no tās prasības galvenā pilāra, tiktu apgrūtināta attiecīgās dalībvalsts iespēja izteikt savus apsvērumus un faktiski saglabāt tiesības uz aizstāvību. Kā Grieķijas Republika atzīmēja tiesas sēdē, tā ne tikai iepriekš nevarēja paust nostāju attiecībā uz Komisijas izvirzīto argumentu – Komisija arī nepieprasīja pierādījumus, kas tika izvirzīti tiesas sēdē attiecībā uz citām aglomerācijām, par kurām Komisija sākotnēji interesējās šīs lietas pirmstiesas posmā³³.

87. Tāpēc nobeigumā ir jāatkārto, ka Komisija principā piekrīt, ka attiecībā uz *Polychrono*, *Chaniotis* un *Desfina* aglomerācijām Grieķijas Republika, beidzoties argumentētajā atzinumā noteiktajam laika posmam, bija spējusi nodrošināt vismaz vienu paraugu, kas atbilda I pielikuma B daļā noteiktajām prasībām, kā tās iepriekš saprata Komisija.

88. Tādēļ uzskatu, ka attiecībā uz minētajām aglomerācijām Komisija nav pierādījusi, ka Grieķijas Republika ir pārkāpusi KNAD 4. pantu. Šajā ziņā šī prasība ir jānoraida.

V. Par tiesāšanās izdevumiem

89. Tā kā spriedums katram lietas dalībniekam būtu daļēji labvēlīgs un daļēji nelabvēlīgs, ierosinu Tiesai saskaņā ar Reglamenta 138. panta 3. punkta pirmo teikumu piespriest katram lietas dalībniekam segt savus tiesāšanās izdevumus pašam.

VI. Secinājumi

90. Iepriekš minēto iemeslu dēļ ierosinu Tiesai:

- a) atzīt, ka Grieķijas Republika nav izpildījusi pienākumus saskaņā ar Padomes 1991. gada 21. maija Direktīvas 91/271/EEK par komunālo notekūdeņu attīrīšanu 4. panta 1. un 3. punktu attiecībā uz *Prosotsani*, *Doxato*, *Eleftheroupoli*, *Vagia* un *Galatista* aglomerācijām. Attiecībā uz iepriekš minētajām aglomerācijām, beidzoties argumentētajā atzinumā noteiktajam laika posmam, Grieķijas Republika nav nodrošinājusi, lai no komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtām izplūstošie ūdeņi būtu pienācīgi attīrīti tādā līmenī, kā noteikts minētās direktīvas I pielikuma B daļā;
- b) noraidīt prasību attiecībā uz *Polychrono*, *Chaniotis* un *Desfina* aglomerācijām;
- c) piespriest lietas dalībniekiem segt savus tiesāšanās izdevumus pašiem.

³³ Pirmstiesas procedūras laikā Komisija sākotnēji pauda bažas par 62 aglomerācijām (skat. šo secinājumu 12. punktu).